

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Summa de vitiis

Wilhelm <Lyon, Prior>

[Basel], nicht nach 1475

De simplicis fornicationis prohibitione. [Quinta pars]

[urn:nbn:de:bsz:31-308070](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-308070)

66
Quinto loco in tractatu de luxuria est dōm de simplici fornicatōis phibitōe. de q̄ h̄ ordine dicem? p̄mo oñdem? simplice fornicatōz phibitā eē Sedo oñdet eam phibēdas fūisse Tertō oñdem? q̄tionez illam q̄ querit. quare de? phibuit simplicez fornicatōz diabolicā esse et irrōnabilem et irrisione dignam. Quarto oñdem? q̄ egit dñs mīcor dīter cū gñe hūano. cū simplicez fornicatōnem phibuit. cum possit tñ alicui ot rarium videri. ex hoc q̄ fere tot? m̄dus p̄ire p̄pter phibitōez istaz videat. et qz hęc phibitō videt esse cōtra mltiplicatōez hūani gñis. Ad simplex fornicatō sit phibita .i. ca.

Quid aut simplex fornicatō phibita sit pbat p̄mo ex h̄ q̄ legit deus .xxiii. nō erit meretrix de filiabus ysrabel Sedo ex hoc q̄ legit .i. cor. vi. nolite errare neqz fornicarij neqz ydolis seruientes. neqz adulteri. neqz molles. neqz masculoz scubitozes. neqz fures. neqz auari. neqz ebriosi. neqz maledici. neqz raptozes regnū dei possidebūt Tertō ex hoc q̄ legit ad gall. v. manifesta sūt opa carnis que sūt fornicatō Et subūgit qui thia agūt regnū dei non osequētur Quarto ex hoc q̄ legit ad eph. v. hoc scito te intelligētes. qm̄ omis fornicator aut immōs aut auarus q̄ est ydoloꝝ fructus. non hēt hereditatem in regno xp̄i et dei. Quinto ex hoc q̄ legit act. xv. q̄ dixerunt apli et seniores fr̄es. visum est sp̄iū sancto et nobis nihil vltra imponere vobis oneris qm̄ hęc necessaria vt abstineatis vos ab imolatis silacroꝝ et sanguine et suffocato et fornicatōe. vbi dicit meli. necaria sunt sine quibz non est salus. vñ cum fornicatō ibi numeret. nisi quis abstineat nō saluat. Ad simplex fornicatō phibēda fuit .ij. c.

Quid aut sūt p̄ que pōt oñdi q̄ simplex fornicatō phibēda fuit Primū est sterilitas q̄ frequēter est in illis q̄ indr̄nter omibz se exponūt Si em̄ passim se oibz exponere reddat eas steriles Sic peurare stilitatē cōtra legē naturalē ē sic exponē se cōtra legē naturalē erit

64

Sedm est q̄ educatō plis de naturali lege ad p̄rem ptins
et educare eam non p̄t nisi eam agnoscat **A**gnoscere ve
ro plem suam non p̄t pater nisi nrem vt p̄am habuerit
Vnde p̄tz q̄ cōcessio simplicis fornicatōnis qua impedit̄
ne p̄r plem suam educat quodāmodo est cōtra legeꝝ natu
ralem **T**ercius est crebra interfectō plis que sequit̄ ex for
nicatōne et crebrior sequeret̄ si ess̄ concessa . matres em̄
non potentes pli p̄uidere nec habentes auxiliuz a p̄re . suf
focarent sepe eam . sicut et hodie aliquē faciūt **Q**uartum
est hoc q̄ vir reddit mlierem importem ad p̄uidēdum sibi
et tpe quo est grauida . et quo iacz de ple . et quo occupa
ta est circa plem educandaz . quare videt̄ de lege naturali
obligat̄ esse ad p̄uidēdū ei tempe tali . q̄ cōcessio fornicatō
nis impedit̄ **A**ntez est hoc q̄ ira displicet̄ viro . q̄ndo vel
vxoꝝ vel scubina se cōcedit a h̄ viro . s̄m em̄ legem natura
lem non d̄ret q̄iungere se alij mlieri . ex quo silē nollet sibi
fieri nullomō **S**extus est naturalis equitas que requirit̄
hoc ne aliquis homo plusq̄ vnaz habeat . ne forte sit alijs
qui nullam habeat **I**nequali numero fuerūt formati a p̄n
cipio vir et mli . nec est certuz vtz numer⁹ p̄ ḡnatōez am
plius creuerit . vñ sicut aliquis p̄familias qui habz qua
tuor domos et quatuor filios . ordīat q̄ vnus non habeat
nisi vnaz . ne sit aliquis qui nullam h̄at . sic d̄ns ordīauit
vt vir vn⁹ non habeat nisi vnaz mlierem **S**eptimū est pax
ḡnis h̄ūani . si em̄ licet̄z cuilibz qualibz vti sequerent̄ rixē
et odia ⁊ mlt̄a homicidia **D**ecim⁹ est q̄ aliquē aues sunt
quaz est t̄lis castitas q̄ vna vni adheret . vtz in turturibz
vñ cum minor debeat esse castitas hominis castitate turtu
ris . vnus vir vni debz adherere mlieri **I**ndecens est q̄ car
naliō sit homo qui p̄ter carrez habz sp̄m rōnalez qm̄ auis
que carnalitatē h̄t soluz **P**ossūt aūc p̄ter p̄dicta tres c̄e
assignari quare d̄ns p̄hibuit aliōs voluptates . et s̄m gu
stuz ⁊ s̄m tactū . p̄mo in signū d̄i . vñ aug⁹ dicit sup̄ ḡn .
non erat vñ hō se d̄m h̄re cogitaret nisi ab aliq̄ p̄hiberet̄

Secundo ut haberet homo unde mereret. unde aug⁹ similit^r
super gen. dicit. optebat ut homo sub dominio positus ab
aliquo prohiberet. ut virtus merendi esset obediencia. que so-
la verissime est virtus. Si enim nihil prohibeum vel preceptum
non possit aliquis male agere. et ideo non esset difficile. nec
forsitan laudabile bene agere. Que enim virtus est. si quis
agat quod sibi placet. sed in hoc est virtus magna quod homo con-
tra propriam voluntatem facit. et conformat se voluntati dei. unde
sapiens. hoc solum virtuti adicies quod pro voluntati detra-
eris. Et poeta est virtus placidis abstinui ille bonis. Tertio
ut homo assuescat proponere amorem dei amoris carnali. ad am-
andum enim deum super omnia tenet homo ex illo mandato primo
et maximo. diliges dominum deum tuum. et ex sola transgressi-
one huius mandati possit aliquis dampnari. etiam si nullum
aliud spirituale mandatum transgredere.

Quod fatuum est querere quare dominus simplicem fornicationem
prohibuit. ¶ Tertium Capitulum.

Sequitur videre quomodo illa questio sit dyabolica et irri-
sione digna qua queritur quare dominus prohibuit simpli-
cem fornicationem. Ideo vero diximus eam dyabolica-
eam. quia opposita est primo a dyabolo talis questio. gen. iij.
ubi dixit ad mulierem. Cur precepit vobis dominus ut non come-
deretis ex omni ligno paradisi. Ideo vero diximus eam irrisio-
ne dignam. quia nullus proponeret alicui homini similem que-
stionem qui pro stulto eum non haberet. si veniret aliquis ad
aliquem burgensem et diceret ei quare non permittis filias
tuas prostitui. quare vis eas maritari. estis vos fatui? dice-
ret ipse. Quomodo ille ergo potest ille fatui? potest reputari qui
de celesti rege hoc audet querere. quare ipse filias suas non
permittit fornicari. quare vult eas. vel castas permanere. vel
nuptiis tradi. ¶ Querere quare dominus de re sua aliquid prohi-
buerit. est querere quare dominus in re sua ius aliquod vel aliquod
signum dominij tenuerit. quoniam questione patet stultam esse.
ut si quis querat a rege francie quare non daretis mihi totum

69.
regnum vrm. vt nec aliq lignum domini retineatis. ibi p
m. serat dñs homi omne lignum pter vnum bene debiisset
ei sufficere.

¶ Quod dñs misericorditer egit
cum humano gñe phibendo simplicez fornicatōez. iij. c.

EX iam dictis ptz manifestum esse q dñs miseri-
corditer egit cum humano genere. cum simplicez
fornicatōez phibuit viris. quia paci? voluit eos
habere fidele adiutoriuz qm tales qui furarent eis quicq
possent furari. Concubine que nesciunt qm diu debent esse
cum homibus furant eis quicq pnt. Cum mulierib? etiam
in hoc misericorditer egit. videns eniz dñs q mulieres habi-
tute essent laborem in portando pl'em in vtero. dolorem in
pturiendo sollicitudinez et occupatōem et laborem in nu-
triendo voluit viros ante op? carnale eis obligari in iuuā-
do eas. Cum ple etiaz misericorditer egit. frequenter enim
piret ples si simplex fornicatō esset concessa. vt pñs osten-
dim? Cum toto etiaz genere humano dñs in hoc misericor-
diter egit. cui? paci pñdet. Misericorditer etiaz egit cum
genere humano q ab illa voluptate hoiez cohibere voluit
in pte. quā null? vitē nisi valde raro absq peccato. Ad id
autem q obicit? q fere totus mūdus pñt ppter phibitōem
illam dñm est q forte plures pñent. si non esset phibita for-
nicatō qm mō peant. quia vel pñent ppter nimium amorem
quem haberent ad mulieres. Vehemens enim amator ppe
vxoris. sicut dicit Ambroz? adulter est. homies eniz tūc
nimis essent carnales. quia quem non alliceret vna allicēt
altera. vñ deut. xvij. dñ de rege non habebit vxores pluri-
mas. ne illiciant aīam eius. vel pñent ppter rapacitatem.
fornicarie eniz mulieres depaupaut hoies. et fures reddūt
vel ppter odium quādo auferret? ab aliquo illa qm amaret
vel ppter aliud pñm q fornicatōez sequeret?. Ad id autē
q obicit? q hęc phibitō est contra multiplicatōem generis
humani. in pte ptz solutō ex hoc q dictuz est pñs. q ille
que omnibus supponūtur steriles efficiūtur. **¶** dñs nō fac

40
magnam vim in paucitate vel multitudi-
ne hominum. unde ecci
xvi. ne iocunderis in filiis impijs si multiplicentur. et subi-
gitur. melior est vnus timens deum quam mille filij impij. Et vti-
le est mori sine filiis quam relinquere filios impios. Et ecci.
xv. non concupiscit dominus multitudinem filiorum infidelium et
inutilem. scit enim dominus quod melius fuit mori sine filiis quam
relinquere filios impios. Unde dominus bene precepit vel consu-
luit illud. ex quo hoc sequitur quod pauciores sint homines qui
valent ad hoc quod plures saluentur. vel ad hoc quod meliores sint qui
saluantur. vnde ipse consuluit castitatez et virginitatez et filia
Prohibitio vero fornicationis saltem ad hoc valet quod pfe-
ctiores sint qui saluantur. Nota puerilitatem quorundam ho-
minum quibus ibi displicet ppetas ubi deo placet in mulieribus
se et ibi placet ubi deo displicet se in possessionibus
Contra eos qui dicunt se non posse continere. Sexta ps. i. c.

Ultimo in tractatu de luxuria. addum est aliquid de
impotentia continendi quam multi allegant. Et primo
ponemus diuersa testimonia scripturarum. quibus
contra eos qui hoc dicunt possumus vti. Deinde ponemus mul-
tas rationes quibus contra tales utendum est. et inter testimo-
nia primo occurrit illud. gen. iij. quod dicit dominus ad Caym lo-
quens de peccato. sub te erit appetitus tuus. et tu dominaberis il-
lius. vnde quasi mendacium deo imponunt. qui dicunt se non
posse abstinere a peccato. Secundo occurrit illud Job. vi.
aut poterit aliquis gustare. quod gustatus affert mortem. ex
quo verbo videtur quod peccati deberet homo dicere. Non possit
fornicari. quam non possum continere. et in veritate qui per-
fectam fidem haberet quod delectatio fornicationis esset venena-
ta sic faceret. Nonne si apponeret alicui cibum amarissimum
vel venenatum. ipse statim diceret non possum aliquomodo
comedere. voluptas vero prohibita est venenata et morte a-
mariore. vnde ecci. vij. Inveni amariorum morte mulierem. quod
intelligitur de voluptate que est morte amarior. quia hanc mor-
te culpe interficit. in futuro vero interficiet morte eterna